

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget samt spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Maisted (FP):

Fremskridtspartiet ville gerne have støttet Forskningscentret ved Hørsholm på den måde, at vi ville have overdraget det arealerne og de 48 mill. kr., disse repræsenterer, sådan at det selv kunne have foretaget den nødvendige låntagning til at drive en sund virksomhed derude, på betingelse af, at centret ikke modtog yderligere offentlig støtte. Det har et flertal af partierne ikke ønsket.

Vi kan ikke støtte lovforslaget, som det fremtræder, idet det blot vil indebære, at man fortsætter den sociale udbygning her i samfundet. Det bliver det offentlige, der gennem oprettelse af en række forskningsinstitutioner kommer til at betale gildet; skatteyderne kommer altså til at betale for de rige børns legeplads i Hørsholm.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets §§ 1-6, ændringsforslaget og § 7, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Anden behandling af:

Forslag til lov om erstatning for vaccinations-skader.

(Lovforslag nr. L 50. Fremsat 18/10 77. Første behandling 25/10 77. Betænkning 9/2 78).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets §§ 1-8 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af:

Forslag til lov om arbejdsskadeforsikring.

(Lovforslag nr. L 47. Fremsat 14/10 77. Første behandling 25/10 77. Betænkning 9/2 78).

Der var stillet 59 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 4 og 5 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

4) Anden behandling af:

Forslag til lov om erstatning til skadelidte værnepligtige m. fl.

(Lovforslag nr. L 48. Fremsat 14/10 77. Første behandling 25/10 77. Betænkning 9/2 78).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

5) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring i lov om invalidforsørgelse. (Om opregulering af forsørgelser).

(Lovforslag nr. L 49. Fremsat 14/10 77. Første behandling 25/10 77. Betænkning 9/2 78).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Inge Fischer Møller (S):

Ved førstebehandlingen af lovforslag nr. L 47 gav jeg på socialdemokratiets vegne udtryk for en vis form for skepsis i anledning af, at man enkelte steder i lovforslaget har lagt op til en udbygning af skønsprincippet. Under udvalgsbehandlingen er mine »bange anelser« blevet fjernet. Efter den nugældende lov ligger det nemlig sådan, at der allerede finder et skøn sted, når man skal vurdere, om der foreligger en egentlig invaliditetsgrad. Skønsprincippet i lovforslaget opfatter jeg som positivt, og jeg vil henvise interesserede til at læse den betænkning, som vi i socialudvalget har udarbejdet. Deraf fremgår det ganske klart, at selv mindre skader, som i dag ikke vil kunne give erstatning, vil kunne berettige til en erstatningssum. Vi ved, at med det meget snævre invaliditetsgradssystem, vi arbejder efter i dag, er der en del, som falder ud af systemet. Det ligger nemlig sådan, at med det meget snævre system, vi arbejder efter i dag, kan man ikke tage hensyn til meget andet end lige netop invaliditetsgraden. Jeg er glad for, at man nu kan foretage en samlet vurdering og også tage hensyn til følgerne.

Det var fristende at sige en hel masse om de mange ændringsforslag, der er stillet, men jeg skal indskrænke mig til at omtale nogle ganske få af dem.

Om DKPs ændringsforslag vil jeg gerne sige, at vi i den socialdemokratiske folketingsgruppe er sympatisk indstillet over for nogle af dem, men det ligger jo ganske klart, at det oplæg, vi har fået, er baseret på en betænkning fra et enigt udvalg, hvor repræsentanter fra LO og Dansk Arbejdsgiverforening har samarbejdet, og vi har ikke haft nogen mulighed for at forrykke den økonomiske ramme.

Vi har jo i udvalget og også under førstebehandlingen sagt en hel del ting til hinanden, og jeg har i og for sig lyst til at stille fru Tove Jørgensen et enkelt spørgsmål. Min opfattelse er nemlig, at det lovforslag, vi her behandler, er langt bedre end den ordning, vi har i dag, og jeg vil godt spørge, om ikke det var Lenin, der sagde, at man skulle lægge vægt på at konstatere fremskridt i relation til det faktiske udgangspunkt. Det er jo det, der her er tale om. Det, vi har lagt op til her, er noget, der er langt bedre end det, vi har i dag.

Til fremskridtspartiet vil jeg også godt komme med et par enkelte bemærkninger. Det har i og for sig ikke overrasket mig og mine partifæller, at fremskridtspartiet mangler forståelse for de langvarige, skadelige følgerne, en tilsyneladende mindre arbejdsulykke kan medføre, og vi ser det som en klar konsekvens af den linje, fremskridtspartiet fører, når det drejer sig om at værne lønmodtagerne på arbejdsmarkedet. Jeg tror, de fleste af os har i klar erindring nogle bemærkninger, der faldt om, at vi måtte indstille os på, at der blev hugget en arm og et ben af i ny og næ; det ville aldrig kunne lade sig gøre at sikre vores produktion så meget. Når fremskridtspartiet nu skal op at forsvare de bemærkninger, der står i betænkningen, så håber jeg, man vil gøre det på en så god og klar måde, at det bliver klart for befolkningen, hvad fremskridtspartiet mener.

Om det foreliggende lovforslag vil jeg gentage, hvad jeg har sagt, at jeg synes, det er et godt forslag. Man kunne godt ønske nogle flere ting med, og derfor er der grund til at hæfte sig ved noget utraditionelt. Ministeren har nemlig lovet at give en redegørelse, når der er forløbet en periode på tre år efter lo-

[Inge Fischer Møller]

vens ikrafttrædelse. Vi vil da få lejlighed til at se, dels om loven fungerer efter hensigten, dels om der er andre ting, vi skal samle op til den tid.

Der er stillet forskellige ændringsforslag, og efter det, jeg har sagt, er det vel ingen hemmelighed, at de eneste ændringsforslag, vi stemmer for, er dem, socialministeren er kommet med. Et af dem har til konsekvens, at den særlige lov, vi havde om skadelidte værnepligtige, udgår, idet de værnepligtige behandles på samme måde som alle andre, der kommer til skade. Det betyder, at den, der kommer til skade, bliver bedre stillet, men at den enke, der måtte blive efterladt, kan blive dårligere stillet, end den pågældende er i dag. Det mener vi er rimeligt, idet det lovkompleks, der ligger her, alene tager sigte på at beskytte lønmodtageren.

Vi støtter socialministerens ændringsforslag og stemmer imod alle de andre.

Holm (V):

Jeg vil gerne på venstres vegne udtrykke tilfredshed med, at vi nu får gennemført den modernisering af den lovpligtige ulykkesforsikring, som vi har haft til behandling i udvalget, herunder den ændring, der foreslås med hensyn til titlen på loven, som kommer til at hedde lov om arbejdsskadeforsikring.

Vi stemmer imod de af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag. De anfægter principper, som venstre finder rigtige.

Vi stemmer også imod det af kristeligt folkeparti og CD stillede ændringsforslag. Vi finder det ganske enkelt overflødig.

Vi stemmer ligeledes imod de af SF og DKP stillede ændringsforslag.

Til gengæld støtter vi de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Jeg vil godt stille et spørgsmål til socialministeren. Udvalget har under arbejdet fundet frem til en enig henstilling til ministeren om at optage drøftelse med de berørte organisationer om den frivillige forsikringsordning, og jeg vil spørge, om ministeren kan sige, hvornår drøftelserne indledes, og i givet fald hvornår man kan forvente at der kommer et lovforslag på området.

Palle Simonsen (KF):

Lovforslaget om arbejdsskadeforsikring er jo, som det også fremgik af førstebehandlin-

gen, et teknisk meget kompliceret forslag, som hviler på en enighed mellem de berørte parter. Under udvalgsarbejdet er denne enighed bibeholdt, og jeg finder det meget væsentligt, at vi nu kan gennemføre dette lovforslag, uden at der er sket ændringer i det, som de berørte parter er blevet enige om. På denne baggrund kan vi stemme for de ændringsforslag, som socialministeren har fremsat, men må stemme imod ændringsforslagene fra andre partier.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Centrum-demokraterne sagde ved første behandling af dette lovforslag, at det så absolut var en forbedring, og den opfattelse har ikke ændret sig under den udvalgsbehandling, der har været. Derfor kan vi stemme for de af socialministeren stillede ændringsforslag og ikke stemme for de andre stillede ændringsforslag – med undtagelse af det af kristeligt folkeparti stillede ændringsforslag, idet vi finder det urimeligt, at så mange andre er omfattet af bestemmelsen, blot ikke hustruen. Vi vil i tilfælde, hvor vi træffer på bestemmelsen i andre lovgivninger, have samme indstilling, idet der nu foregår en tydelig liberalisering motiveret i et ønske om, at hustruer ligestilles med andre.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal på SFs vegne sige, at vi i SF naturligvis kan tilslutte os de forbedringer, der ligger i lovforslaget, såsom forbedring med hensyn til erstatningsbeløbets størrelse samt opdeling i mænerstatning og erhvervsevneerstatning. Også princippet om ligestilling mellem enker og enkemænd samt ligestilling mellem gifte og samboende kan vi tilslutte os. Princippet om, at ydelserne ophører ved det 67. år og modsvares af en toårig engangsydelse, kan vi også tilslutte os.

Men at disse forbedringer udelukkende skal betales af andre arbejdere inden for kredsen af dem, der er ramt af enten erhvervssygdomme eller arbejdsskader, finder vi naturligvis meget beklageligt. Jeg kunne forstå på fru Inge Fischer Møller, at hun i hvert også havde gjort sig overvejelser i den retning.

Jeg skal kort sige, at vi kan ikke stemme for fremskridtspartiets ændringsforslag, da de set fra vores side er udtryk for forringet-

[Lilli Gyldenkilde]

ser, og ligesådan kan jeg sige om kristeligt folkepartis og centrum-demokraternes ændringsforslag.

Efter disse indledende bemærkninger kan man næsten regne ud, hvordan vi vil stemme med hensyn til ændringsforslagene. Vi stemmer for ændringsforslagene, hvor vi synes de er udtryk for forbedringer, og vi er da også selv medforslagsstillere på et par stykker af dem.

Med hensyn til erstatning til værnepligtige kan vi tilslutte os princippet om, at denne lov får samme indhold som arbejdsskadeforsikringen. Her kan vi også tilslutte os ændringsforslaget.

Tove Jørgensen (DKP):

Som DKP har gjort opmærksom på i bemærkningerne i betænkningen, er dette ikke en lov om, hvad skatteyderne skal betale i erstatning, men en lov om, hvordan vi forpligter arbejdsgiverne til at forsikre arbejderne. Det er det, det hele drejer sig om. Skal de forsikres 100 pct., eller skal de kun forsikres delvis? Man taler så tit om risikovillig kapital. Her drejer det sig om risikovillig arbejdskraft. Det er nemlig arbejderne, der skal fungere i deres dagligdag i arbejdsmiljøet, og det er dem, der må lægge krop til de problemer, der bliver.

I det lovforslag, der ligger fra ministerens side, er der kun foreslået ganske enkelte justeringer og nogle forbedringer af beløbsrammen, som kunne være klaret på anden vis. Men det ligger samtidig i forslaget, at disse forbedringer skal betales af dem med lettere skader. De andrager 44 pct. af de skaderamte. Forbedringerne skal betales af de ældre, som ikke længere kan få erstatning ud over det 67. år, og de skal betales af de efterladte, som ikke kan få erstatning længere end 10 år.

Som fru Inge Fischer Møller sagde, er det et skøn, der bliver det afgørende. Det er den enkelte arbejder, der står over for systemet og skal kunne dokumentere, at erhvervsevnen er nedsat med over 15 pct.

Fru Inge Fischer Møller sagde også, at folketinget ikke kan rykke ved den økonomiske ramme. Det er, fordi vi af socialministeren har fået at vide, at dette er en aftale mellem Arbejdsgiverforeningen og LO, og man er blevet enige om, at den ikke må koste en

rød øre. Det er det korte af det lange i, hvad der ligger i dette lovforslag.

Jeg kan godt undre mig over, at fru Inge Fischer Møller bringer det frem, for der er jo ikke så få gange i de senere år, hvor man ikke har undset sig for at gribe ind i arbejdsmarkedets forhold. I dette tilfælde er det sådan, at når man ikke forlanger, at arbejdsgiverne skal sikre arbejderne, så bliver det skatteyderne, der skal gå ind og betale, både til den enkelte arbejder og til de efterladte.

Fru Inge Fischer Møller nævner Lenin, der siger, at fremskridt skal ses i relation til udgangspunktet. Ja men det er netop det, der er sagen, at her sker der absolut intet. Vi fastholder status quo, fordi der ingen penge er i dette lovforslag.

Jeg skal også trække nogle andre ting frem. Der er spørgsmålet om ILO-konventionen, hvor man henstiller til dem, der ratificerer konventionen, at man medtager tiden til og fra arbejde. Det er ikke kommet med i ministerens lovforslag; det har DKP stillet ændringsforslag om at det gør.

Det er sådan, at det er sikringsstyrelsens chef, der skal bestemme, hvad der er erhvervssygdomme. Det finder vi ikke er rimeligt. Vi mener, det må være arbejderne, der skal afgøre, hvad der er erhvervssygdomme. Det er dem, der har den daglige erfaring, og det er dem, der skal holde for. Vi mener, at der skal være et udvalg, sådan som der var det efter ulykkesforsikringsloven tidligere, hvor der også sidder læger – herunder læger fra bedriftssundhedstjenesten, hvis den kommer op at stå – der bestemmer, hvad der er erhvervssygdomme. Efter ministerens forslag er der kun tale om et vejledende udvalg, og der er ikke engang læger blandt de mennesker, som skal sidde og afgøre, hvad der fremtidig skal anerkendes som erhvervssygdomme.

Erhvervsskadeerstatningen forringes som sagt. Hvor den tidligere blev givet ved 5 pct. invaliditet, gives den nu først, når der konstateres 15 pct. erhvervsskade, og der er som sagt et meget stort spillerum for skøn. Det siges meget pænt i bemærkningerne, og fru Inge Fischer Møller sagde det også her i dag, at det jo kan medføre, at selv en ringe invaliditetsskade kan give en større erhvervsskadeerstatning. Men man skal ikke glemme, at det omvendte også kan blive tilfældet. Det kan da meget nemt blive tilfældet, at man får

[Tove Jørgensen]

en større invaliditet, men ikke kan få erhvervsskadeerstatning for den. Det kan betyde noget, måske ikke i første omgang, men da genoptagelsesfristen er 5 år, kan der være en anden konjunktursituation på det tidspunkt, hvor erstatningen tilkendes, og vi ved jo af erfaring, at det er dem, der har forskellige erhvervsskader, der er ringest stillet på arbejdsmarkedet, som har vanskeligst ved at få arbejde igen, og som bliver dem, der må gå langtidsarbejdsløse.

Der stilles i lovforslaget ikke krav om 100 pct. erstatning for de tidligere lønindtægter. Selvfølgelig må der være et loft, det går DKP også ind for, men vi mener, at inden for dette loft skal der være 100 pct. erstatning.

Vi finder det også ganske urimeligt, at man ved det 67. år kan spise folk af med 60.000 kr., altså ikke engang svarende til den årlige ydelse. I virkeligheden snyder man folk for adskillige tusinde kroner hvert år, for gennemsnitslevealderen efter det fyldte 67. år er 12 år for mænd og 15 år for kvinder, og i alle disse år ville de have kunnet få en årlig ydelse, hvis man ikke havde tvunget dem til at tage en kapitalerstatning i stedet for.

Der er i genoptagelsesparagraffen en alt for løst formuleret dispensationsmulighed. Det kan vi ikke være med til. De efterladte stilles ringere på den måde, at det nu overlades til et skøn efter disse 10 år, hvorvidt de stadig væk vil kunne få erstatning. Vi er desværre ikke kommet så langt på ligestillingsområdet, at vi kan regne med, at kvinder vil kunne komme i arbejde igen, hvis de har været ude af erhverv og er lidt oppe i årene. Pensionsreformarbejdsgruppen fandt også ud af, da de lavede deres betænkning om førtidig pension, at det var for tidligt et tidspunkt at tage kvinderne ud på – og det er jo specielt kvinderne, der vil være blandt de efterladte i disse tilfælde, det ved vi fra statistikkerne.

Vi har stillet en lang, lang række ændringsforslag til dette lovforslag, og kunne de gennemføres, så ville der være tale om en virkelig forbedring, og så ville vi kunne gå ind for de fornyelser, der ligger, også med hensyn til en mere fleksibel holdning til invaliditetsgraden og erhvervsevnetabet. Men inden for disse snævre rammer må vi sige, at en støtte fra vor side forudsætter, at de æn-

dringsforslag, vi har stillet, i hvert fald bliver tilgodeset.

Til sidst skal jeg lige sige, at DKP kan ikke stemme for fremskridtspartiets, kristeligt folkepartis og CDs ændringsforslag.

(Kort bemærkning).

Inge Fischer Møller (S):

Det er jo en vigtig sag, og iveren kan indimellem løbe af med os alle sammen. Det tror jeg også den har gjort for fru Tove Jørgensen. Der er nemlig to ting i hendes indlæg, der ikke er korrekte. Det er ikke lønmodtageren eller arbejderens, der skal bevise, at der foreligger en erhvervsevnedssættelse. Det er der andre der skal gøre, og med det lovforslag, der foreligger, vil det blive gjort på betryggende vis.

I betænkningen har DKP gjort sig til talsmand for den danske fagbevægelse. Jeg vil godt her sige, at jeg har i mere end ti år arbejdet med ulykkesforsikringssager i det tidligere DASF, nu SID, og på baggrund af min erfaring er jeg helt sikker på – og her tager jeg ikke kun hensyn til mit parti, men jeg tager også hensyn til de mennesker, det vedrører – at det er en klar landvinding for de mennesker, det vedrører.

Der har også indsnæget sig en anden ting, som er lidt forkert. Efter den nugældende lov har man ingen mulighed for at genoptage en sag, når der er forløbet fem år. Det har man lukket op for nu i dette lovforslag.

For at sikre, at vi ikke diskuterer på et forkert grundlag, synes jeg det er godt lige at bemærke dette nu.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti har stillet et ændringsforslag til lovforslag nr. L 47, ændringsforslag nr. 1. Vi mener, at en arbejdsgivers ægtefælle må kunne forsikres. Vi mener, det er en diskriminering, hvis ægtefællen ikke kan være med.

Vi tiltræder et ændringsforslag stillet af fremskridtspartiet – det er nr. 28 – og det, der følger deraf. I lovforslaget sidestilles samliv – ganske vist kun, når det har været i fem år – med ægteskab, sådan at en samlever får erstatning på samme vilkår som en ægtefælle. Vi mener, det er meget farligt at ligestille samliv og ægteskab. Vi mener, at ægte-

[Inge Krogh]

skabet er en af grundpillerne i vores samfund.

I øvrigt stemmer vi for de ændringsforslag, der er fremsat af socialministeren, og går imod de øvrige ændringsforslag.

Tyroll (VS):

Jeg skal ikke her ved andenbehandlingen gentage alle de kritikpunkter, som vi havde i forhold til dette lovforslag, og heller ikke de positive ting, vi så i lovforslaget, men der er dog enkelte af punkterne, som jeg synes det kunne være væsentligt ligesom at fastholde lidt.

Vi ankede ved førstebehandlingen over, at man ikke havde sørget for at koordinere lovgivningen på dette område med den lovgivning, der skulle udmønte bedriftssundhedstjenesten og arbejdsmiljøloven på dette område. Det vil vi stadig væk godt anke over, fordi vi netop ser nogle konsekvenser af denne manglende koordinering i det lovforslag, der er fremsat her.

Der skal være et udvalg, som skal tage stilling til, hvilke sygdomme der anses for erhvervs sygdomme. Til dette punkt foreligger der nogle ændringsforslag fra SF og DKP, som vi kan gå ind for, men jeg vil samtidig lige problematisere disse ændringsforslag lidt, fordi der jo her er tale om, at det udelukkende bliver til et slagsmål om, hvor mange medlemmer man skal have i et sådant udvalg, som i øvrigt er sammensat på en sådan måde, at der bliver tale om en vis form for klassesamarbejde mellem fagbevægelsen og Arbejdsgiverforeningen i et udvalg, som i øvrigt bliver tiltrådt af nogle eksperter. Vi mener ikke, at disse problemer er løst tilstrækkeligt med en sådan ordning. Selvfølgelig mener vi, at det er prisværdigt med ændringsforslag, hvorefter fagbevægelsen får flere repræsentanter i det pågældende udvalg og så forhåbentlig kan få nogle af de mere progressive inden for arbejdsmiljøområdet og bedriftssundhedstjenesteområdet ind, f. eks. personer som Per Gregersen eller Magnus Demnitz. Men det mest reelle ville nok være, at man her sikrede, at de bedriftssundhedstjenester, der skal opbygges, fik en reel indflydelse, og at det var en arbejderstyret bedriftssundhedstjeneste, der fik en reel indflydelse her.

Vi mener ikke, at arbejdspladsernes interesser er varetaget tilstrækkeligt med den formulering, der ligger her. Vi mener, at man i de enkelte bedriftssundhedstjenester skal kunne sige direkte, hvad der er erhvervs sygdomme i forhold til den enkelte virksomhed, og direkte gå ind i disse beslutningsprocesser, direkte have myndighed til at træffe disse beslutninger. Vi føler os ikke helt dækket ind af ændringsforslaget, men vil som sagt stemme for det.

Men vi vil altså stadig væk bebrejde regeringen, at man ikke sørger for denne koordinering mellem disse lovgivningsområder, som i allerhøjeste grad har noget med hinanden at gøre.

Jeg skal ellers ikke kommentere alle de enkelte ændringsforslag, blot sige, at vi stort set kan gå ind for de ændringsforslag, der er stillet af SF og DKP, fordi de i meget høj grad tager højde for en række af de kritikpunkter, som vi har fremsat tidligere.

Der er ét område, hvor der ikke er fremsat ændringsforslag her i forbindelse med andenbehandlingen. Det drejer sig om de ydelser, som man vil kunne få efter dette lovforslag. Som en enkelt ordfører, nemlig SFs ordfører, har sagt, så er der jo i høj grad tale om, at man med dette lovforslag faktisk undgår at forøge de samlede ydelser i form af de erstatninger, der skal ydes til arbejderklassen for de skader, de pådrager sig i erhvervslivet, og som altså fremkommer i høj grad på baggrund af manglende respekt for deres helbred fra kapitalisternes side. Der er tale om, at man foretager en omfordeling af de midler, som skal gives på dette område. Der er tale om, at man nedprioriterer de dele af arbejderne aktiviteter, der ikke har direkte med produktionsprocessen at gøre, nemlig fritidsaktiviteter osv. I det øjeblik der er tale om nogle lidelser, som ikke direkte hindrer erhvervsvevnen i det erhverv, man måtte være ansat i, ja, så bliver der i højere grad tale om en ménerstatning – og en ménerstatning, som i mange tilfælde kan være lavere end den erstatning, man tidligere ville have fået efter ulykkesforsikringsloven, altså efter den lov, som nu skal ophæves. Dette mener vi ikke fra venstresocialisternes side at kunne medvirke til.

Derfor kan jeg allerede nu bebude, at vi imellem anden og tredje behandling vil komme med et ændringsforslag, som råder bod

[Tyroll]

på dette problem, således at der kan blive tale om reelle forbedringer for arbejderklassen, og således at arbejdsgiverne reelt vil komme til at stå til ansvar for deres manglende respekt og manglende hensyntagen til arbejdernes liv og helbred rundt omkring på virksomhederne. Jeg skal bebude, at vi kommer med dette ændringsforslag, og så håbe, at der vil vise sig at være en reel vilje til stede i de forskellige partier til at foretage en sådan reel forbedring.

Nu ved jeg godt, at man har forsøgt at imødekomme den kritik, jeg her fremfører, fra flertallet i udvalget i den betænkning, som ligger her. Bl.a. har man forsøgt at præcisere, at der skal tages særlige hensyn til de ulemper, der er forbundet med skaderne, i form af manglende muligheder for at dyrke friluftsliv, hobbyer og fornøjelser osv. Men det er kun udtalt i betænkningen, at man ønsker at fremhæve, at der skal tages disse hensyn. Det er ikke konkretiseret, hvordan disse hensyn skal tages. Jeg forventer selvfølgelig, at de, der står bag ved disse udtalelser, også vil medvirke til en præcisering på disse punkter.

Desforuden kunne det selvfølgelig have været rart at få præciseret noget mere, hvordan man kunne tænke sig at nyskabelserne i retning af bedriftssundhedstjeneste skulle indpasses. Men dér har man altså ikke kunnet komme længere i retning af koordinering, end at man siger, at nu må socialministeren komme med en redegørelse om tre år, og så kan vi kigge på denne redegørelse og så se, om der skal foretages nogle ændringer.

Vi mener som sagt, at vi skulle have været langt længere fremme med disse vurderinger. Vi vil komme med vores ændringsforslag vedrørende ydelserne og derefter, når vi ser, hvordan det går med det, tage stilling til, om vi kan gå ind for det lovforslag, som ligger til afgørelse her.

Ole Hovmand (FP):

Fremskridtspartiets indstilling til arbejdsskader fremgår tydeligt af de ændringsforslag, vi har fremsat, og bemærkningerne til dem.

Hvis fru Inge Fischer Møller mener, at dette skulle afsløre hidtil ukendte sider af fremskridtspartiets sociale ansvarsbevidsthed, må det stå for hendes egen regning. Jeg har

fuld tillid til, at de mennesker, der læser vores ændringsforslag, også vil se, at vi har holdt en linje, hvor det drejer sig om en forsikringsform, der skal dele ret og rimelighed mellem lønmodtagere og det erhvervsliv, som vi ikke kan tillade os at ødelægge.

(Kort bemærkning).

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg vil sige til fru Inge Fischer Møller, at jeg ved egentlig ikke rigtig, hvem det er, der taler på arbejderbevægelsens og fagbevægelsens vegne, men jeg kan bare konstatere, at socialdemokratiet ikke har følt sig foranlediget til at inddrage ILO-konventionens bestemmelse om, at der også skal ydes erstatning for tiden til og fra arbejde. Man har endog følt sig foranlediget til at tage den ud af eksisterende lovgivning, nemlig lovgivningen for de værnepligtige, der hidtil har været dækket af erstatning også til og fra tjenestested, medens DKP har foreslået, at den skal fastholdes.

Det er netop ved at lytte til fagbevægelsen, til de henvendelser, vi direkte har fået i socialudvalget, at DKP har udarbejdet disse mange, mange ændringsforslag, som vi med glæde har set at SF har tiltrådt. Vi synes, det er nødvendigt, at alle disse ændringsforslag gennemføres, for at denne lov kan fungere.

Fru Inge Fischer Møller sagde, at det er andre, der skal bevise, at der foreligger erhvervs sygdomme. Ja, hvem er det? Det er forsikringsselskaberne.

Hvad angår genoptagelsesfristen, står der direkte i betænkningen, at genoptagelse kun kan ske, når ganske særlige omstændigheder taler derfor. Det er altså også et punkt, hvor arbejderne står meget svagt.

Hr. Tyroll talte om det udvalg, der skal nedsættes, og om classesamarbejde. Her var det måske mere på sin plads at drage Lenin ind i billedet, fordi man må se på udgangspunktet og sige: det, vi her gør, er i hvert fald at sikre en bedre repræsentation af arbejderne.

Så skal jeg lige til sidst sige, at også DKPs ændringsforslag indeholder et krav om 100 pct. erstatning for indtægtstab.

Glensgård (FP):

En usandhed bliver jo ikke mere sand af, at den bliver fremført flere gange, uanset om

[Glensgård]

den måtte blive fremført af fru Inge Fischer Møller eller en anden af de såkaldt troværdige. Fru Inge Fischer Møller ligesom antyder, at der skulle være medlemmer i fremskridtspartiet, som mener, det er rimeligt, at folk af og til mister en arm eller et ben. Jeg er helt sikker på, at fru Inge Fischer Møller ved, der ikke findes sådanne medlemmer i fremskridtspartiet.

Det, der er sagt, er, at uanset hvor store investeringer der foretages i arbejdspladssikkerhed, og uanset hvor store investeringer der foretages i vejsikkerhed – jeg forstår godt, hr. Poul Nielson tager sig til hovedet – kan det ikke undgås, at der af og til sker en ulykke. Så kan man sige, at i forbindelse med trafikulykker kan det ikke undgås, at der sker en hjerneskade eller et kraniebrud, og man kan sige, at på arbejdspladser kan det ikke undgås, at der af og til ryger en arm eller et ben. Det er selvfølgelig et realistisk indseende i de normale forhold på arbejdspladser, og det ved fru Inge Fischer Møller og socialdemokratiet, men det eneste, man gør, er at gentage en usandhed. Derfor håber jeg, at fru Inge Fischer Møller, næste gang hun vil rette dette angreb på fremskridtspartiet, vender tilbage til dagen i dag og læser den spalte i Folketingstidende, hvor dette er refereret, således hun kan se, det ikke er korrekt.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg har med tilfredshed noteret mig, at der er stort flertal for regeringens lovforslag. Mellem første- og andenbehandlingen har jeg gennem besvarelse af et stort antal spørgsmål fra folketingets socialudvalg og i samråd med udvalget haft lejlighed til at uddybe baggrunden for de nye principper, der herved indføres i arbejdsskadeforsikringslovgivningen.

Det har også glædet mig, at alle partier repræsenteret i socialudvalget har tilsluttet sig princippet i den væsentligste ændring i forhold til gældende lov, nemlig omlægningen af erstatningen fra invaliditetserstatning til en erhvervsevnetaberstatning og en mén-erstatning.

Socialistisk folkeparti og Danmarks kommunistiske parti har dog stillet nogle ændringsforslag vedrørende beregningen af erhvervsevnetaberstatningen, herunder et for-

slag om nedsættelse af undergrænsen for til-
deling af erhvervsevnetaberstatning fra 15 til
5 pct. erhvervsevnetab.

Hvad angår dette ændringsforslag, vil jeg gerne gentage, hvad jeg også har anført i svarene på en række af socialudvalgets spørgsmål: det er ikke hensigten med den foreslåede nedre grænse på 15 pct. at udelukke erstatning i skadetilfælde, hvor det forekommer klart, at der har været tale om et indtægtstab af nogen betydning. Det er alene hensigten med de nye regler at sikre, at der kun bliver tale om erstatning, når der er lidt et tab af erhvervsevnen.

I den forbindelse vil jeg gerne understrege, at det ikke har nogen mening at sammenholde undergrænsen for invaliditetserstatning efter gældende lov, der er på 5 pct., med undergrænsen for erhvervsevnetaberstatning efter lovforslaget, der er på 15 pct. Disse to procenter har intet med hinanden at gøre. Erhvervsevnetaberstatning kan i princippet ydes ved lige så små invaliditetsgrader som invaliditetserstatning efter gældende lov, men beregningen af erstatningens størrelse ved en given invaliditetsgrad er ændret.

Fremskridtspartiet kritiserer i betænkningen, at der efter omstændighederne kan ydes 100 pct. erhvervsevnetaberstatning, hvis der efter en arbejdsskade med f. eks. 5 pct. erhvervsevnetab udvikler sig en neurose, der medfører fuld arbejdsudygtighed. Hertil vil jeg sige, at alle direkte følger af en arbejdsskade efter min opfattelse bør være dækket af loven, uanset om der er tale om fysiske eller psykiske følger af arbejdsskader.

Hvad angår ændringsforslagene fra Danmarks kommunistiske parti, der tilsigter til dels at bevare gældende lovs regler om erstatning til de efterladte og om livsvarig erstatningsydelse, skal jeg oplyse, at lovforslagets regler om disse spørgsmål er en konsekvens af lovens grundprincip: erstatning for lidte tab. I tilfælde, hvor der i realiteten ikke er noget tab, bør der ikke ydes erstatning.

Disse to partier har endvidere stillet ændringsforslag om at medinddrage transport til og fra arbejde under loven. Som jeg har gjort rede for det over for socialudvalget, var der under det udvalgsarbejde, der ligger til grund for lovforslaget, og hvori arbejdsmarkedets parter deltog, enighed om ikke at udvide lovens dækningsområde på dette felt. Udvalget lagde bl. a. vægt på, at det pågæl-

[Socialministeren]

dende risikoområde behandles i et særligt udvalg, hvor man bl. a. overvejer sådanne udvidelser i den lovpligtige motorforsikring, at en særdækning gennem den lovpligtige ulykkesforsikring ikke længere kan tillægges større selvstændig betydning. Endvidere blev der lagt vægt på, at en inddragelse af disse skader under loven efter det seneste skøn ville medføre en merudgift på 70-85 mill. kr. årligt.

For så vidt angår de ændringsforslag, der er stillet af socialistisk folkeparti, Danmarks kommunistiske parti og til dels også fremskridtspartiet med hensyn til reglerne vedrørende erhvervs sygdomme, skal jeg bemærke, at en sygdom, der er forårsaget af skadelidtes arbejde, vil berettige til erstatning efter loven, uanset om den er anerkendt som erhvervs sygdom.

Endvidere vil jeg bemærke, at det udvalg, der skal vejlede sikringsstyrelsen ved udarbejdelse af erhvervs sygdomsfortegnelsen, og hvori bl. a. arbejdsmarkedets parter er repræsenteret, efter min opfattelse dækker alle berørte parter.

Jeg forstår ikke DKPs beklagelse i betænkningen over, at udvalget ikke fuldt ud er blevet gjort bekendt med den nye svenske lov om arbejdsskadeforsikring. Jeg har i besvarelse af udvalgets spørgsmål nr. 19 givet en udførlig redegørelse for den svenske lov.

Vedrørende den hidtidige mulighed for mindre, selvstændige erhvervsdrivende til at tegne en frivillig forsikring, der er foreslået ophævet i lovforslaget, har udvalget henstillet til mig at optage forhandling med de berørte organisationer med det formål at fremkomme med forslag til en ajourført og moderniseret ordning. Hertil vil jeg sige, at jeg gerne skal tage kontakt med de berørte organisationer og overveje spørgsmålet nærmere.

Endvidere har udvalget opfordret mig til at fremkomme med en redegørelse for anvendelse af arbejdsskadeforsikringsloven, når den har været i kraft i 3 år. Også denne opfordring skal jeg gerne imødekomme.

Endelig vil jeg komme med nogle generelle bemærkninger til forslagsstillerne til de mange ændringsforslag om forhøjelse af erstatningsniveau og forøgelse af dækningsområde. Det lovforslag, folketinget her står i begreb med at vedtage, er blevet til i et godt samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter og de statslige myndigheder. Arbejdsmarke-

dets parter er blevet enige om omlægningen af den nuværende ulykkesforsikring til en arbejdsskadeforsikring med nye erstatningsprincipper og et forhøjet erstatningsniveau. Jeg vil derfor gerne inden afstemningerne om ændringsforslagene fremhæve, at arbejdsmarkedets parter har forhandlet sig frem til denne nye ordning på et område, der i væsentlig grad vedrører dem selv.

Inge Fischer Møller (S):

Det skal blive kort. Min første bemærkning er til fru Tove Jørgensen. Jeg er enig i, at det er beklageligt, vi ikke kan opfylde de krav, der står i ILO-konventionen. Jeg nævnte, at der var nogle ting, vi gerne ville have taget med, men at vi i erkendelse af, at vi ikke har råd, har måttet sige fra, og jeg håber, at vi, når vi på et tidspunkt skal revidere loven, også kan tage det spørgsmål op.

Jeg håber, fru Tove Jørgensen inden næste udvalgmøde mellem anden og tredje behandling får tid til at læse lidt mere på § 11 og bemærkningerne dertil.

Endelig vil jeg sige til hr. Glensgård, at jeg faktisk havde glemt, det var hr. Glensgård, der kom med de bemærkninger. Det stod i min erindring, at det var en repræsentant fra fremskridtspartiet, men at det var hr. Glensgård, havde jeg glemt. Nu skal jeg huske det.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg synes ikke, at det, fru Inge Fischer Møller fremkommer med her, er nogen undskyldning for ikke at tage ILO-konventionen med ind i billedet. Det havde klædt socialdemokratiet, om man også her havde fulgt den internationale arbejderbevægelse, som man ellers fremhæver så meget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om arbejdsskadeforsikring.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 10 stemte for, 122 imod.

§§ 1-7
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes ved, at § 8 vedtoges med 116 stemmer mod 19.

Ændringsforslag nr. 3 forkastedes, idet 16 stemte for, 113 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

§ 9 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 forkastedes, idet 41 stemte for, 96 imod.

Ændringsforslag nr. 4 og 6 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 7.

Ændringsforslag nr. 5 forkastedes, idet 21 stemte for, 114 imod.

§ 10 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8 forkastedes, idet 21 stemte for, 116 imod.

§ 11 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 7.

Ændringsforslag nr. 10 forkastedes, idet 21 stemte for, 116 imod.

§ 12 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11 betragtedes som forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 5.

§§ 13 og 14, ændringsforslag nr. 12 om en ny affattelse af § 15, § 15 i den ændrede affattelse og § 16 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 13 betragtedes som

bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

§§ 17–20 og ændringsforslag nr. 14 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15 forkastedes, idet 22 stemte for, 118 imod.

Ændringsforslag nr. 16 forkastedes uden afstemning.

§ 21 med den foretagne ændring vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 17 forkastedes uden afstemning.

§§ 22 og 23 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 18 forkastedes uden afstemning.

§§ 24–26 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 19 forkastedes, idet 23 stemte for, 120 imod.

Ændringsforslag nr. 20 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 21 forkastedes, idet 23 stemte for, 121 imod.

Ændringsforslag nr. 22 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 23 forkastedes, idet 16 stemte for, 128 imod.

Ændringsforslag nr. 24 forkastedes, idet 20 stemte for, 125 imod.

§§ 27 og 28 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 25 forkastedes, idet 23 stemte for, 122 imod.

§ 29

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 26

forkastedes, idet 16 stemte for, 128 imod.

Ændringsforslag nr. 27

forkastedes, idet 16 stemte for, 128 imod.

Ændringsforslag nr. 28

forkastedes, idet 22 stemte for, 122 imod.

Ændringsforslag nr. 29 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 27.

Ændringsforslag nr. 30 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 28.

§ 30

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 31 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 28.

Ændringsforslag nr. 32 forkastedes, idet 16 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 33 betragtedes som forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 26.

Ændringsforslag nr. 34 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 23.

Ændringsforslag nr. 35 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 24.

Ændringsforslag nr. 36 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 25.

§ 31

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 37

forkastedes, idet 23 stemte for, 122 imod.

Ændringsforslag nr. 38 betragtedes som forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 37.

§§ 32-36

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 39 og 40 forkastedes uden afstemning.

§ 37

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 41 om indsættelse af en ny paragraf forkastedes, idet 23 stemte for, 122 imod.

Ændringsforslag nr. 42

forkastedes, idet 18 stemte for, 127 imod.

§ 38

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 43

forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 44 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 43.

§ 39, ændringsforslag nr. 45 og 46, § 40, således ændret, §§ 41 og 42, ændringsforslag nr. 47, § 43, således ændret, ændringsforslag nr. 48, § 44, således ændret, § 45, ændringsforslag nr. 49, § 46, således ændret, ændringsforslag nr. 50 og 51, § 47, således ændret, og §§ 48-58

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 52 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

§§ 59-61

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 53 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 7.

§ 62

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 54
vedtoges ved, at § 63 forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 55
forkastedes uden afstemning.

§§ 64 og 65
vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 57 til ændringsforslag nr. 56
forkastedes, idet 6 stemte for, 128 imod; 10 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 56, § 66, således ændret, ændringsforslag nr. 58, § 67, således ændret, § 68, ændringsforslag nr. 59 og § 69, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om erstatning til skadelidte værnepligtige m. fl.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 23 stemte for, 120 imod.

§§ 1-9, ændringsforslag nr. 2, § 10, således ændret, ændringsforslag nr. 3 og § 11, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik endelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring i lov om invalideforsørgelse. (Om opregulering af forsørgelser).

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af retsafgiftsloven og stempelafgiftsloven.

(Lovforslag nr. L 45. Fremsat 14/10 77. Første behandling 25/10 77. Betænkning 8/2 78).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene samt spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-4, § 1, således ændret, og §§ 2 og 3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod det-